

Samtal IV: Samtal om rädsla och att våga

Eva Borseman, Cecilia Hofsten, Mimmi Larsson,
Elis Storesund, Ebba Theorell, Martin Wikmark

CH: Jag ställde frågan en gång när det var en student som inte ville eller vågade sjunga. Vad tycker ni att det är för skillnad mellan att sjunga och prata? För nu har vi ju pratat allihopa här och sagt nånting och det verkar som om ni är ganska bekväma med det. Men vad är det för skillnad? Till slut så var det någon som sa: ”*Det är mycket mer... Det är mycket mer naket att sjunga.*” Det är ett jättespännande svar, tycker jag. För då är man någonting väsentligt på spåret. Vad innebär det att vara naken? Vill man vara naken inför varandra? Det uttrycket tycker jag är ganska... häftigt.

MW: För många år sedan hade jag en student som sa ute på praktik. Han var duktig pianist, och... Ja. Ett sånt här... Ja, han klarade allting bra. Och så sa han: ”*Men, när jag ska sjunga... Då blir jag så nervös. För jag har kommit på det att det är det att jag kan prata på det här sättet men jag kan inte sjunga utan att visa känslor. Och det vågar jag inte göra inför eleverna eller vilka det nu är. Det är mycket mer laddat.*”

ML: Det finns en avhandling om ämnet Bild av Stina Wikberg där hon tittar på hur vi lägger in genus i allt vi gör. En av hennes intervjufrågor till elever i årskurs 8 och 9, högsta-dielevener var: ”Är bild för tjejer, för alla, eller för killar?” Och det var ingen som svarade att det var för killar. Svaren var *för alla* eller *för tjejer* alltså närmast feminint könat.

Hur du refererar till det här kapitlet:

Borseman, E., Hofsten, C., Larsson, M., Storesund, E., Theorell, E. and Wikmark, M. 2018. Samtal IV: Samtal om rädsla och att våga. I: von Schantz, U., Thorgersen, K. and Lidén, A. (red.) *De estetiska ämnenas didaktik Utmaningar, processer och protester*. Pp. 195–199. Stockholm: Stockholm University Press. DOI: <https://doi.org/10.16993/bap.n>. License: CC-BY

Inställningen var också som du säger: Man visar känslor när man jobbar med ämnet Bild. Har man det med sig så blir det ju väldigt känsligt...

Det är så otroligt skönt, när studenterna kommer in i det här utforskandet som det blir väldigt mycket fokus på första dagen i bild. Då släpper dom det där att... Det kan ändå bli estetiska upplevelser och att dom blir berörda av det dom gör och så där. Men just det här att de... att jag känner igen det. Ja att dom är rädda att dom ska visa upp sig, sin själ på nåt vis eller så är det prestationsångest.

ET: Det är verkligen rätt så intressant. Jag tänker på just det med läraridentitet. Att verkligen ha med sig det transdisciplinära ögat. Jag tror att det är så viktigt att kunna lyssna på olika barns just kopplingar till känslor och olika språk. Just att alla språk har sin grammatik. Och det är ju så att vi som pedagoger inte fått öva oss i till exempel musikens grammatik... oftast. Eller i dansens. Så i våra kurser blir det som att verkligen bli någon annan och få lära sig nya språk. Det är som att kasta sig ut på okänd mark. Det är verkligen det. Men jag tänker på vikten av att kunna möta små barn med en lite bredare blick för hur man kan uttrycka sig. Eller hur?

ES: Jag använder film och filmer studenterna när de dansar. Och sen ska vi använda Laban-kartan [Labanteknik]. Uppgiften är att försöka se dansen i stället för att ha den manliga blicken på oss själva. Det vi diskuterar, det kan bli väldigt starkt för många av kvinnorna. Jag frågat de som är män hur de upplever den kritiska blicken. De svarar lite olika men ofta har de inte samma kritiska blick på sig själva som kvinnor i gruppen har. Jag är noga med att förklara varför vi använder film som pedagogisk dokumentation. Jag vill också att studenterna ska kunna utveckla tilliten till sin egen förmåga i den här kursen, precis som läroplanen säger att barnen ska få utveckla den. Det här är en chans för dem att få mötas och experimentera utan att bli värderade, för det är ingen i rummet som kommer att värdera. Ni kommer själva dokumentera i förskolan som pedagogisk dokumentation, säger jag. Då behöver ni själva få prova att bli

filmade själva och försöka se vad det är som händer istället för att fokusera på hur ni kan bli sedda utifrån på filmen.

ES: Men man blir ju inte värderad. Det är det som är grejen. Det handlar inte om att värdera eller bedöma, men de flesta har med sig det som erfarenhet. --- Oavsett, och det är frågan. Vad är det som är viktigt med det vi gör? Varför ska vi uppträda för varandra? Varför ska vi filma? Studenterna måste ju få möjlighet att gå in i den här känslan, för att bli medvetna om vad deras kommande yrke kräver och vad de överför till barnen.

CH: Nu associerar jag till en övning som vi har gjort på musiken. Varje student ska välja en sång som hon kan och tycker om. Sen ska hon sjunga den varje morgon och varje kväll under den här perioden. Hemma. För sig själv. Efter varje sångtillfälle ska man skriva ner några reflektioner hur det upplevdes och lät. Jag förklarar att syftet är att du ska lära känna din egen röst bättre och upptäcka vilka möjligheter som finns. Bara en sån sak som att det kan låta olika på morgonen och på kvällen.

När vi pratar om det där efteråt, kan man få otroliga kommentarer, som till exempel. ”*Äh, det var så pinsamt, för min man kunde höra mig.*”

EB: Jag har en helt annan tråd som kom upp. Jag associerade för en stund sedan till nånting. Nu i sista gruppen så jobbade vi med gestaltande och föremål, hur man kan ladda föremål, hur man kan berätta utifrån föremål och så. Och så fick dom bara lite snabbt göra en berättelse utifrån dom föremål dom hade, i grupper tre och tre. Och då blev i stort sett alla berättelserna med dessa ordentliga barnskötare, att dom högg halsen av dom... (SKRATT) Och det var verkligen så där att... så där... Och det här med reflektion... vi hann inte prata mycket om det denna dag. Och så tittar jag i Lärartidningen, och där stod det nån lärare som hade låtit sina elever på gymnasiet göra gestaltningar. Och han tyckte inte att det blev tillräckligt bra. Och då hade han bestämt sig för att han minsann skulle läsa manus, innan eleverna fick iscensätta. Jag tänkte: ”Jaha!” sen kom det här upp, som det ofta gör, när det är nånting som man känner att:

”Oj, vad var det som hände?”--- ”*Vad skönt det var*”, var det nån som sa, ”*att få ur sig det här, för att det är nånting att vi alltid ska vara duktiga, vi ska alltid vara pedagogiska och präktiga och ha koll på allting. Och hur viktigt är det inte att fånga upp barnens aggressioner? Och hur gör vi det? Ja, dom mörka sidorna*”.

CH: Som att slå hårdare på trumman! Det känns så skönt att få säga till ett barn som alltid får höra att hen ska vara tyst att ”Jag vill höra mer från dig. Spela starkare på trumman nu!”

EB: Ja, men det här skulle ju vi ha kunnat hålla på med mycket, mycket mer, men det blev på ett sätt som gav sig av sig självt i gruppen. Men det var väldigt skönt att det kom från dom, kände jag. Att det här var ett behov dom hade, som dom fick uttrycka. Och det blev inte värderat. Precis som det vi pratade om nyss: ”Jaha, nu blev det så här den här gången.” – Och vi pratade inte om det förrän gången därpå. Men det här tycker jag också kan vara... När man själv tycker att: ”Oj, blev det så här? Jag som hade tänkt att det skulle bli så här, för det blev det ju förra gången.” Och så händer det ju hela, hela tiden.

ML: Jag brukar prata ibland, när man jobbar med gestaltningarna, att dom inte ska gestalta dom här temana, så som dom tänker sig att en barngrupp skulle ha gjort det. Jag märker då att det är många som vill åt det hållet, att dom tänker att det ska vara direkt överförbart till undervisningen.

ES: Jag måste associera till det, för jag brukar göra den här leken första dan, när man sitter i ring och ska ”Doppa tårna i vattnet” och ”Abborrarna kommer!” Då ska man skydda sig ifrån abborrarna med en rörelse. Första gången bestämmer jag men sen är det är studenterna som får bestämma vad som finns i vattnet. En del är lydiga och säger: ”*Det kanske finns en haj i vattnet!*” Men ofta uppstår alla möjliga saker i det här vattnet som ger oss olika rörelser som dykare, ormar eller helt vansinniga saker, som kommer utifrån deras egna erfarenheter och fantasi. Vi behöver arbeta med det som känns angeläget. I det som angår studenterna och i det som angår barnen. Det är då det händer. Det är

då lusten kommer, det är då uttrycken kommer, även om vi använder en lek som ram.

ML: Ni ska inte göra en gestaltning --- som några barn ska titta på, och så där. Utan ni gör inifrån er. Det får bli --- barnförbjudet! Det behöver inte vara anpassat och präktigt. Det är ni som ska göra det här. Här. Idag. Nu.

